

Hondakinik onena sortu ez dena: Zero Zabor

Zero Waste kontzeptua indartzen ari da urteotan hirietako hondakinekin administrazioek darabilten kudeaketaz kritiko diren mugimenduen artean. Errausketaren kritikatik harago, hondakinak ahal bezainbeste urritzeko produkzio-salmenta-kontsumo osoa berrantolatzen saiatzen dira.

HERNANIN ZERO ZABOR TALDE txiki bat da, Euskal Herrian hondakinez eta klase guztietako kutsadurez kezkatzen diren elkarte ugarien artean bat gehiago. Aldiz, *Zero Waste* (Zero Zabor edo Zero Hondakin ingelesez) kontzeptua oinarri nagusizat hartu dutenak ugaritu egin dira mundu osoan urteotan.

Joan den azaroan egin zuen 6. biltzarra Filipinetan, Puerto Prince-sa hirian, Zero Waste International Alliance-k. Hartan parte hartu zuten hizlarien eta elkarleen jatorriei erreparatu besterik ez dago ohartzeko elkargune horrek goiburutzat hartu duen *Working toward a World without waste* (Zaborrik gabeko mundu baten alde lanean) bazter guztietatik kutsatu dela.

Europatik Filipinetara hurbildu zirenen artean italiarrak nabarmendu ziren. Errauste planten kontrako borrokatik abiatu eta Atez Ateko (A-A) bilketa sisteman aitzindariak izan diren italiarrek lan handia egin dute alor honetan. Ez dago Google-ri *Rifiuti Zero* galdetu besterik horretaz ohartzeko. Euskal Herrian *Zero Wasteren* lehen berriak Txingudiko errauste plantaren kontrako ekintzen inguruan zabaldu ziren duela pare bat urte, eta orain A-A Gipuzkoako Usurbilen, Hernanin eta Oiartzunen antolatzearekin ari da berriro aipatzen.

Zero Wasteren historia eginez gero azken 40 urteotan hiri hondakinen inguruan herrialderik garrantuenetan landutako alternatibek haria jarrai daiteke. Ingeleseko Wikipediaren arabera, kontzeptua lehenbizikoz Paul Palmer kimikari kaliforniarrak erabili zuen: 1970eko hamarkadan Zero Waste Systems enpresa antolatu zuen orduan sortu berria zen elektronikaren industria-ko hondakinak birziklatzeko.

Idea negoziotetan sortu zela ez da ahaztu behar. Gaur egun oraindik *Zero Waste* aldarrikatzen dute ekologismotik edo kutsaduraren kritika erradikalek urrun dauden konpainia handi batzuek. Lurreko zabortegeak ziren orduko buru argien kezka iturria. Beranduago, bigarren aro batean, ahalik eta hondakin gehien birziklatzea aipatzen zen.

2000. urte inguruan indarra hartzen hasi ziren Zero Zabor ideia modu zorrotzagoan aztertzen zutenak. Edozein produktu ekoiztu, garraiatu, saldu eta kontsumitzerakoan sortzen diren hondakin guztiak hartu nahi zituzten kontutan, bakar batzuk birziklatze soiletik askoz harago.

...*Getting to Zero Waste* (Zero Zaborreruntz) liburuan Paul Palmerrek dio teoria horren inguruan bil-tzen direla ingurumenaren arazo

Eco-Waste Coalition-ek Interneten lagatako argazki hau joan den azaroan egin dago, Filipinetako Puerto Prince-sa hirian. Han burutu zuen 6. biltzarra Zero Zabor kontzeptuaren inguruan mundu osoan mobilizatutako taldeek osatzen duten Zero Waste International Alliance-k. Antolatzaileetan zegoen GAIA ere, etxeetako hondakinak erraustearen kontrako mugimendua, 2007ko irailean Gipuzkoako Hondarribian biltzarra egin zuena. Argazkirako mozorrotu diren militante filipinarren giblean idatzirik ageri dira *Zero Waste* programaren osagai nagusiak: (ingelesezko ordena errespetatu gabe) hondakinak murriztu, bereizi, berrerabili, konpondu edo zaharberritu, konpostatu... *Zero Waste Pilipinas* gunean eskuragai daude han aurkeztutakoak.

guztiak, klimaren aldaketa bezala uraren eta airearen pozoitze kimi-koa, itsasoko arrainen urritzea eta abar. "Jende gehienak okerreko galderari erantzuten dio hondakinen kontuan. Galdetzen du 'zer egin behar dut hondakina usatu ahal izateko?'. Baina galdera ona da: 'Zer aldatu behar dut zaborrik ez sortze-ko?'".

Zakarretarako ezer ez

Azken urteotan Zero Zabor ideia-ren inguruko jende erreferentzialak Paul Connett eta Annie Leonard dira.

Leonarden *Story of Stuff* (Gauzen istorioa) filma klasiko bat da gaur egun. Ingelesez sortua baina beste hizkuntza askotara itzulua (gaztelaniaz badira bi bertsio Interneten, onena doinu ertamerikarra duena) herrialde aberatsetan bizi dugun kontsumismoak azpian dauzkan egiak azaleratzen ditu, egunero darabiltzagun gauzen sorrera eta ibilbidean argi eginez.

Paul Connet kimika irakaslea da New Yorkeko Saint Lawrence uni-bertsitatean, baina gaur aurkituko duzu Filipinetako biltzarrean hitzaldi nagusia ematen edo hurrengoan Italian, *Rifiuti Zero*ren edozein kanpainatan parte hartzen. Bere burua unibertsitariotzat adina mugimendu sozialen laguntzailetzat dauka.

Connettek badu paper bat non bere ideia laburbiltzen duen: *Zero Waste: a Key Move towards a Sustainable Society* (Zero Zabor: urrats funtsezkoa gizarte iraunkorrerantz). “Zero Zaborrek –dio Connettek– ezetz esaten die errauskailuei, zabortegi erraldoiei, gizarte xahutzaileari... eta baietz gizarte jasangarriari. Idealista dirudi, baina egia bihurtu dezakegu. Ez dugu espero behar zero zaborretara iristea datorren urtean, baina aurreratu dezakegu herri batzuk 2020rako horretatik oso hurbil egongo direla”.

Ingelesez hiru R aipatu izan dira hondakinen aferetan: *Reduce*, *Reuse* eta *Recycle*. Connettek laugarrena erasten die: *Responsability*. Herritar, udal, industrial, profesional, politi-

kari... denek hartu behar dituzte dagozkien erantzukizunak.

Zero Waste aldarrikapena gehiengoa herritarretatik hasi ohi da, sarritan administrazioek eta industria handiak hitzartu dituzten errauste plantei aurre egiteko alternatiba bila hondakinen bilketa selektiboa aldarrikatzen dutenean. Hala ere, Zero Zaborrek eskatzen du industrialak eta saltzaileak inplikatzeko gero eta gehiago. Edozein produktuk diseinatu den unetik egon behar du presatua iraunkortasunerako, produkzio prozesuak garbia izan behar du, garraioak sortzen dituen hondakinak ez dira ahaztu behar, eta produktutik kontsumitu ondoren gertatzen denak berrerabiltzeko pentsaturik egon behar du.

Katearen beste muturra, produktua kontsumitu ondorengoa, komunitateei dagokie egoki kudeatzea. Etxeetan bezala industrian eta komertzioan sortu diren hondar organikoak konpostatzea da arau nagusietako bat, baina ez bakarria. Birziklagarria den oro bereizi behar da azken errefusetik. “Errefusak dira gure akatsak” dio Connettek: errefusen tamainak erakusten du komunitate bat zein urrun edo hurbil dagoen Zero Zaborretik.

Hondakinen murrizten ahalegindu behar dute herriek eta administrazioek. Interneten begira hasiz gero munduan zein taktika erabiltzen diren, dena dago asmatuta, bai herritarren kontsumo ohiturak aldatzeko eta bai saltzaileak behartzeko hondakin gutxiago merkaturatzera. Ezer asmatzen hasi aurretik kopiatzeko adina eredu bada.

Zero Zaborren logikak eskatzen duen beste urratsa da kontsumoko objektuen konponketa eta zaharberritzea sustatzea. Azken finean, gauzen biziraupena luzatzea. Nahiz eta bitxi egiten den hau, normaltasun bakartzat ezarrita dagoenean dena merke erosi, berehala xahutu eta fite zakarretara botatzea.

Paul Connettek aipamen berezia egiten dio eraikuntzari: zaharra osorik eraisteko lan modua aldatu beharra dagoela. Eraikuntzak sekulako hondakin pila sortzen du, gaur ezin erabilizkoa. *Destructionen ordez deconstruction* behar dela, zaharra desmuntatu eraikuntzako erritmo berean, ahalik eta osagairik gehien berrerabili ahal izateko.

XXI. mendeko ideia nagusietakoa izanen da planeta mugatuko baliabideak ondo probestu beharra. ■

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
zinkunegi@euskalnet.net

zuri begira